

**Renovering
og udsmykning af
Snæversti
2012/13**

Ved branden i 1731 brændte så at sige alle bygninger på Algade, deriblandt Roskildes rådhus, som lå på hjørnet af Algade og Skt. Ols Gade. Med stort besvær blev der bygget et nyt rådhus ikke på det gamles plads, men foran Skt. Laurentii kirkes tårn, som stod på det lille torv, der var dannet, da selve kirken var blevet revet ned 1531. Det nye rådhus stod færdigt 1735 og det kunne lige så godt have lidt en grum skæbne med det samme, da der samme år udbrød brand i Skomagergade, som bredte sig helt op til Allehelgensgade.

Da der var gået 100 år var det tydeligt, at byens hus var for lille, men der var ikke råd til at rive ned og bygge nyt. Borgmester Fos fik den ide at ombygge rådhuset, så det blev bredere og højere. Det skete i 1839 – 40. Det blev i forhold til byens andre bygninger et stateligt hus med byens våben øverst over den lange række af lave vinduer. Bag dem var en række celler, hvor uvane borgere kunne tænke over tingene. En ting manglede de dog ikke: underholdning. Der var altid noget at se på, for vinduerne sad så lavt, at det var let at følge med i livets gang på torvet. Fangerne gik til hånd blandt andet med at kløve det brændte, som skulle bruges i rådhusets kakkellovne. De gjorde rent, vaskede trapper og hentede selv deres mad i rådhusets køkken i kælderen. Fangerne måtte ikke komme i butikkerne, men så allierede de sig med en af bagerdrengene fra det bageri, som lå i kælderen i et af husene. Det var tobak og skrå som blev bundet til det sejl garn, som derpå blev hejst op til de indespærrede.

Både Skomagergade selv og navnet er fra middelalderen. Gaden har den gamle landevejs bløde sving, og den har sandsynligvis altid været en del af Roskildes hovedgade. Som navnet siger, har gaden haft tilknytning til skomagerne. Skomagerne var ligesom andre håndværkere samlet i en slags fagforening, de såkaldte lav. Det var almindeligt i de middelalderlige byer, at håndværkerne indenfor et lav bosatte sig i nærheden af hinanden. Skomagernes lav var et af de mest betydningsfulde i middelalderen, næst efter guldsmedene (som også fungerede som en slags banker) og smedene, var det "fineste" lav skomagernes. Det var med fuldt overlæg, at håndværkerne blev samlet i forskellige strøg af byerne. Disse strøg eller gader blev opkaldt efter det lav, som var mest repræsenteret i området. I 1370 boede i Roskilde 21 skomagere i Sankt Laurentii sogn, det vil sige, at det betydende skomagerlav havde fået en del af hovedstrøget til bopæl, værksteder og udsalg. I dette område boede mestrene dør om dør, de kunne holde et vågent øje med hinanden, bl.a. se efter at ingen arbejdede ud over tiden. De snærende bånd, som lavene på den ene side syntes at lægge på deres medlemmer, var på den anden side en hjælp; man modvirkede indbyrdes nedslidende konkurrence, foretog gode indkøb af råvarer til gavn for alle, man søgte lighed for ligestillede. I sygdomstilfælde var der hjælp at få hos lavet, og man havde fælles selskabelighed, men om den fri konkurrence var der ikke tale, og lavene lagde da også så snærende bånd på deres medlemmer, at det for de fleste føltes som en lettelse, da de blev ophævet.

Gårdssiden af Algade 6, som mange ombygninger til trods stadig er malerisk. Bageriet var i 53 år i familien Aarestrups eje, så overtog Anton Nielsen bageriet i 1873. Han blev efterfulgt af sin søn Julius, som i daglig tale hed: "Nillebageren".

I en købmandsgård af Algade 12's størrelse var der i 1850'erne tilknyttet 28 ansatte.

Tjenestefolkene havde ikke særlig gode indkvarteringsforhold. Karlene lå 2 og 2 sammen i senge, der var i 2 etager, de såkaldte "storkereder" pigerne havde yderst spartanske alkover under trappen til 1. sal. I sidelængen mod vest var der køkken i nær tilknytning til købmandens lejlighed, derefter brændevinsbrænderi og i tilknytning hertil studenes stald, så bærmens fra brændevins brændingen kunne blive ledt ind til studene. Så fulgte kostalden, vognport og lade.

Der var også en tværlænge, som indeholdt den såkaldte bondestald og i sidelængen mod øst var der forskellige lagre og her-skabsstald. Bag tværlængen lå haven ud mod Læderstræde.

Algade 20 havde et lav, gammelt hus ud mod Algade, der var baghus og baggrund ud mod Store Gråbrødrestreæde.

Der var flere håndværkere, som havde deres værksteder i ejendommen: maler, blikkenslager, kobbersmed, sadelmager og ejeren skomagermester Christian Carl Zahle, som foruden sin lejlighed også havde sit værksted i ejendommen.

Hans søn Carl Th. Zahle var statsminister og justitsminister 1918 -20. Han ledte den danske neutralitetspolitik under 1. verdenskrig og gennemførte grundlovsændringen i 1915.

I 1913 bukkede det gamle hus under og blev revet ned.

Hestevognen er på vej mod Algade 16 og 18, som var hjørneejendomme på hver sin side af Algade og Hersegade.

Nr. 16 havde været i drejerfamilien Brønniches eje. Senere var der et værtshus, som gik under det flot klingende navn: Tjæreby domkirke. Omkring 1870 var huset blevet revet ned og det, som ses på billedet opført i stedet. I 1972 blev nr. 16 sammen med Roskilde banks facade fra 1915 revet ned og i stedet blev opført en helt ny karre, som fik et parkeringsareal ud mod Læderstræde.

Nr. 18 var oprindelig en ret lav ejendom, hvor der siden 1863 havde været slagterforretning. I 1895 blev det erstattet med den ret markante bygning, som ses på billedet. På hjørnet var der indgang til slagerudsalget, mens selve slagteriet og kreaturholdet var i den del af ejendommen, som lå fra hjørnet og op ad Hersegade til Store Gråbrødrestræde. Der var altid travlhed på "slagterhjørnet" Malkepigen drog af sted med spande i en vogn ud på marken for at malke og tjenestedrengen havde allerede kl. 4 været ude for at hente hestene eller han kom dragende med flokke af får og lam gennem byens hovedgade til slagteriet.

Algade 12 var en af byens rigtig store købmandsgårde. Købmand J.L. Schade fik i 1907 fotograf Kristian Hude til at fotografere både forhuset og de anseelige udlænger.

Ud mod Algade lå kramboden med hele det store brogede udvalg indenfor urtekram, manufaktur og isenkram. Bag butikken var der kontor til købmanden og lager. På første sal var der lager. Midt gennem bygningen gik en lang gang, som adskilte kramboden fra købmandens lejlighed. For enden af gangen lå folkestuen, som var stedet hvor både købmandsgårdens tjenestefolk og de besøgende bønder opholdt sig.

Den 13.4.1907 købte Roskilde Højskoleforening købmandsgården og den 10.5. 1908 blev Højskolehjemmet, Algade 12 indviet. Senere fik Højskolehjemmet også navnet Hotel Roar.

1.4.1971 lukkede hotellet og ejendommen blev revet ned.

Skomagergade 5 og 7 fik lov at ligge ret længe. Begge huse var bygget efter ildebranden 1735.

Nummer 7 var blevet delvist ombygget. De 2 ejendomme havde fælles gårdsplads og fælles port, som egentlig tilhørte nr. 5. Der var store sidebygninger og baghuse inde i gården. I nr. 5 havde der været garveri og i en periode smedje i baghuset. På billedet står smedemester Andersen senior med sin merskumspibe. I nr. 5 åbnede et udsalg fra Horsens Tugthus.

I 1972 blev de gamle ejendomme revet ned. Ved udgravningen til den nye ejendom, blev der fundet nogle gamle, velbevarede planker af eg.

Ud over Hestetorvet, som blev brugt til handel med heste, kreaturer og svin, så havde Roskilde ikke noget egentligt torv i bymidten, hvor den daglige handel i byen kunne foregå.

I stedet for blev den del af Algade, der strakte sig fra udmundingen af Skomagergade til Lille Gråbrødrestrede, hver dag omdannet til handelsplads. I 1531 blev Skt. Laurentius kirke revet ned med undtagelse af kirketårnet. Den trekantede åbne plads, som fremkom midt i byen, var velegnet til den daglige handel og meget naturligt blev navnet: Torvet.

I 1735 stod det nye rådhus færdigt. Det lå med ryggen mod det gamle kirketårn og så skiftede navnet til: Rådhus-torvet. Her foregik stadigvæk den almindelige daglige handel i byen, men ved markedsdage blev igen den gamle torvegade strækning på Algade taget i brug. Da Nytorv var blevet oprettet, fordelte de handlende sig således, at slagterne holdt til på Nytorv, mens der på Rådhus-torvet hovedsagelig blev handlet med grønsager, frugt og blomster.

Den 7. januar 1896 gav agent O. H. Schmeltz springvandet til Roskilde og meget naturligt, stillede de handlende sig i en bue omkring springvandet.

Det stykke af Algade, der strækker sig fra Stændertorvet til Hestetorvet blev i 1800 tallet regnet for den vigtigste del af byens hovedgade.

Når byens fruer var færdige med deres formiddagsgerning og frokosten overstået, klædte de om og spadserede en tur, men kun på denne strækning. Man gik af det ene fortov på udturen og ad det andet tilbage. Så var man blevet set og havde selv set.

Gadestrækning fra Stændertorvet til Hersegade har igennem tiden været et af midtpunkterne i byens liv. Her lå det middelalderlige rådhus indtil branden 1731, her foregik den daglige handel indtil nedrivningen af Skt. Laurentii Kirke i 1531, her kom den ene af byens privilegerede gæstgivergårde til at ligge og i 1650 åbnede Domapoteket.

På markedsdage blev stadigvæk denne del af Algade taget brug til handel selv ind i 1900-tallet.

Skomagergade 46 var en af gades største gårde. Den lå godt på hjørnet mod Blågårdsstræde, hvorfra der var adgang til gårdspladsen med side og mellembygninger. Omkring 1740 var gården ejet af byens - efter sigende - rigeste mand, ridefoged Christian Knudsen. Det førte med sig, at Blågårdsstræde i folkemunde kom til at hedde Knudsensstræde, men navnet gik efter et stykke tid i glemmebogen, da ridefogden gik fallit og ejendommen med alt indbo blev solgt på 4 store auktioner, som var datidens tilløbsstykke.

Da billedet blev taget blev Skomagergade 46 stadig kaldt Niels Madsens gård. Han havde købt den i 1852. I 1876 blev han efterfulgt af Viggo Thomsen, hvis svigersøn Jørgen Krogh i 1909 overtog gården, som nu blev "Kroghs gård". Jørgen Krogh døde i 1930.

Den gamle gård blev nedrevet i foråret 1934, for at give plads til den ejendom, som stadigvæk ligger på hjørnet og samtidig blev Blågårdsstræde udvidet.

Gårdssiden af Algade 12 var et udmærket eksempel på en af de store købmandsgårde, som gav forretningslivet i Roskilde et helt andet præg, end det har i dag.

Op til 10 forskellige forretninger og virksomheder kunne være indeholdt i en rigtig købmandsgård. Selve købmandsgården var et stort bygningskompleks, dertil kom de ret store jordtilliggender med mellem 100 og 200 tdr. land.

Der blev drevet en kombination af købmandsvirksomhed og landbrug. Det sidste medførte, at mange købmandsgårde havde malteri, ølbryggeri og brændevinsbrænderi, som igen medførte opfedning af stude på bærmøllen eller, som det hed, dranken.

NB: der har indsneget sig en fejl i forbindelse med denne planche, da der ikke er sammenhæng mellem tekst og det viste billede. Det er den almindelige opfattelse, at billedet viser det indre af en af gårdene i den karre-bebyggelse, som lå Rådhusetorvet/Nytorv, og som blev nedrevet i 1908

Gårdsiden af Algade 3 med Jacob Hansen og hans familie.

Huset brændte 10/2 1903, men blev genopbygget.

Ejendommen blev købt af Roskilde Landbobank i 1914.

Algade 6 forhus slap fra branden 1731. Det gik kun ud over bagbygningerne.

Ud mod Algade lå et af byens velbesøgte bagerier med konditori. Der var indgang fra porten og selve udsalget var til venstre med de 3 første vinduer, mens de 2 sidste hørte til konditoriet.

Den gamle Bagergård havde Roskildes første juleudstilling. I det ene vindue var der et landskab lavet af vat og på en bakke stod en hvid kirke lavet af hugget sukker. Der var lys i kirken. Det andet vindue strålede med sin udstilling med nisser og vingummi i alle regnbuens farver.

Den gamle Bagergård var ikke de eneste bageri og konditori på Algade. I nr. 14 slog konditor A. Pozzi sig ned. Han var en af de første, som annoncerede til jul. Det var i 1842, hvor han blandt andet anbefalede marcipan som jule- og nytårgaver.

I 1914 blev Algade 14 solgt med nedrivning for øje, så konditoriet måtte flytte. Indehaveren var N.I. Schmidt. Han flyttede konditoriet lige over gaden til Algade 15 på hjørnet til Rosenhavestræde. Det var stedet hvor man kom. Flere generationer af roskildensere har erindring om de gode sager: smørrebrød og kager og en gang imellem kunne man købe stegte varme æbler.

I dag er restaurant Bryggergården i konditoriets lokaler.

Algade 26 var et af byens nyhedscentre. Her havde byens ældste avis fra 1829 "Roskilde Avis" haft sit bogtrykkeri og kontor siden 1860'erne. I stueetagen til venstre residerede redaktøren først H.C. Müller senere i mange år redaktør Georg Christensen, som var en velkendt borger i byen.

Der var to vinduer ud mod gaden, begge var forsynet med gadespejle, så redaktøren havde den allerbedste mulighed for at kunne følge med i, hvad der skete i byen. På første sal var der en herskabelig lejlighed, hvor den tidligere redaktør H.C. Müller boede i mange år.

Ved en udgravning i 1918 blev resterne af Skt. Mikkel's kirke fundet.

I Algade 1 lå urmager Sophus Schultz forretning. Den blev videreført af hans søn Louis. Den næste ejendom er på dette billede delt i 2, men oprindelig var det en. I den vestlige lave del boede i 1850 -60'erne kuchenbager Christian Wolffhechel, som havde fælles indgang med ejendommens østlige del, som tilhørte øltapper, værtshusholder, samt murer P.S. Kindberg. Senere var det Jacob Hansens Cafe og Øl Halle, hvor der også var salon keglebane. Nedenunder lå en af Roskildes få bevarede middelalderlige kældre. Da de tykke mure isolerede godt, var øllet i Algade 3 altid dejligt koldt. Nummer 5 var gæstgivergården Stadt Hamburg med værelser og restaurant.

Selvom Skomagergade var en del af byens hovedgade var den heller ikke særlig befærdet omkring 1900. Som årene gik, blev trafikken mere og mere tæt. Gaden, som havde været en meget bred gade i middelalderen, var nu for smal, da biler først holdt deres indtog. Når der var vejarbejde var forholdene nærmest utålelige. Naturligt kom tanke om en gådegade frem, men der gik et godt stykke tid inden Skomagergade blev gågade.

I 1993 var det store arbejde med at brolægge gaden færdigt. Nu skulle den fremstå som et hele, og ikke som før med fortov og kørebane. Der var røster fremme, om at der kom for mange brosten ind i bymidten og at de var svære at gå på. Der var imidlertid tænkt på de synshandikappede: ned gennem gaden går en lille rykning delt op i mindre stykker. Hvis en hvid stok følger den, så kan en fodgænger roligt gå hele gaden igennem uden frygt for at støde ind i de mange udstillinger, som gaden er så fyldt af.

For at markere afslutningen på istandsættelsen blev Barbara Shanklins springvandsskulptur: "Vækst - bevægelse" opstillet.

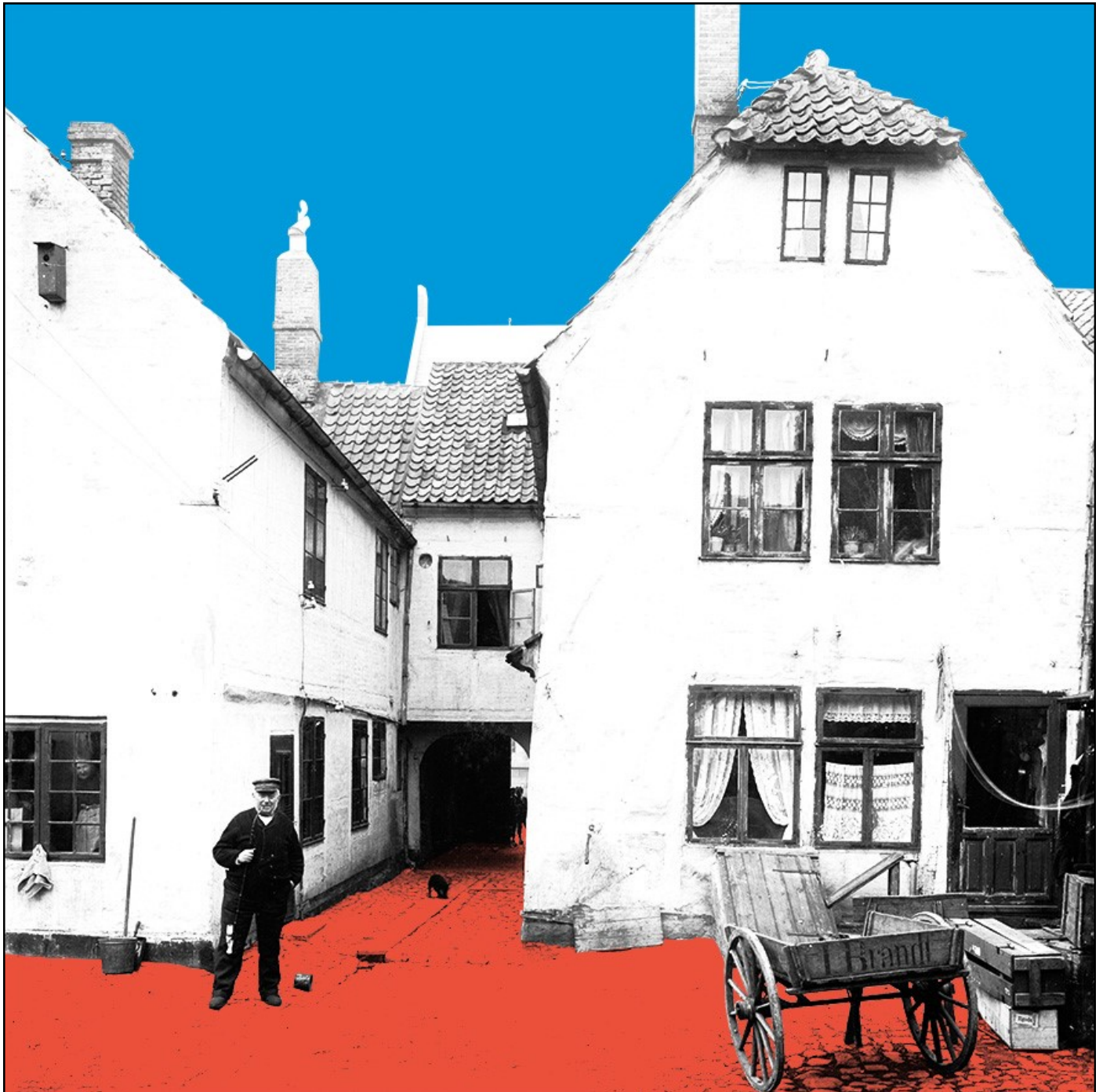

Algade 14 var det gamle bomulds- og uldspinderi kaldet "Gotzians gård" senere blev den til "Crones Gård".

I 1914 købte Roskilde Bank ejendommen og rev østsiden af forhuset ned, så der kunne opføres en bankbygning, som blev taget i brug den 7.6.1915.

Gårdsiden af Algade 14 med den gamle væveribygning og beboelse fik lov til at blive bevaret indtil 1930, hvor Roskilde Bank skulle udvide.

Skomagergade 5 og 7 fik lov at ligge ret længe. Begge huse var bygget efter ildebranden 1735. Nummer 7 var blevet delvist ombygget. De 2 ejendomme havde fælles gårdsplads og fælles port, som egentlig tilhørte nr. 5.

Der var store sidebygninger og baghuse inde i gården.

I nr. 5 havde der været garveri og i en periode smedje i baghuset. På billedet står smedemester Andersen senior med sin mer-skumspibe. I nr. 5 åbnede et udsalg fra Horsens Tugthus.

I 1972 blev de gamle ejendomme revet ned. Ved udgravningen til den nye ejendom, blev der fundet nogle gamle, velbevarede planker af eg.

I torve – karreen var hjørnehuset det mest iøjefaldende. Det gik tilbage til 1600 tallet. Her var der købmandsbutik.

Da den lukkede fik Roskilde Højskoleforening restaurant og foredragssal i en sidelænge. Mod Nytorv var der to beværtninger. Her holdt de udenbys torvefolk til.

Når Hans Peter Nielsen fra Gerdrup som dreng var med sin far til torvs med tørv, tog de altid ind her for at få lidt at leve af. Anrettet på en stor tallerken, fik de al den steg de kunne spise, plus sovs og kartofler, dertil 2 snaps, og 1 glas hvidtøl og 1 kop kaffe. Hele herligheden kostede 40 øre. En snaps stod i 2 øre.

Gårdsiden af Algade 10. I ejendomme var der før C. Nielsen jun. overtog ejendomme en tid et farveri, som satte sit umiskendelige præg på Snæversti.

Den gamle gård rummede så sendt som i 1950erne foruden en del af H. P. Nielsens isenkramforretning også en lang række håndværkere: bogbinder, skomager, maler, tømmer og skrædder. Denne mangfoldighed af håndværkere var typisk for Roskildes gamle gårde.

Gårdsiden af Algade 10. I ejendomme var der før C. Nielsen jun. overtog ejendomme en tid et farveri, som satte sit umiskendelige præg på Snæversti.

Den gamle gård rummede så sendt som i 1950erne foruden en del af H. P. Nielsens isenkramforretning også en lang række håndværkere: bogbinder, skomager, maler, tømmer og skrædder. Denne mangfoldighed af håndværkere var typisk for Roskil-
des gamle gårde.

I juli 1930 overtog kunstdrejer Fred. Brandt bager Th. R. Ewertts ejendom på hjørnet af Algade og Lille Gråbrødrestræde. Hermed var det lave bindingsværkshus skæbne beseglet. Det skulle rives ned og gøre plads for den nuværende ejendom. Hjørneejendommen bestod egentlig af 5 huse med den korteste facade ud mod Algade. Den var prunkløs og uden kviste. Huset var opført efter branden 1731, hvornår vides ikke.

Fra 1781 havde der boet flere generationer af rebslagere, som havde værksted i mellembygningen. I 1858 blev ejendommen købt af en bager, som havde bageri og udsalg mod Algade. Rebslagerværkstedet lejede han ud indtil 1910. I Lille Gråbrødrestræde fulgte ejendommene nr. 3 – 7. Her var endnu i 1930 åbne ildsteder og vaskenes afløb var gennem åbne trærender. Der var ikke indlagt vand, lys eller gas i lejlighederne. De blev fraflyttet samtidig med ejerskiftet, idet ejendommene skulle moderniseres og der skulle indrettes 5 butikker ud mod strædet.

Samtidig blev der afgivet et areal, så Lille Gråbrødrestræde kunne blive udvidet. I stedet for rendestenen skulle der anlægges et fortov i en bredde af 1 ¼ meter.

Algade var en del af den gamle hovedlandevej som gik gennem Sjælland, og før gaden blev rettet ud gik den i blide kurver. Billedet giver et udmærket indtryk af trafiktætheden på Algade i 1890'erne eller rettere manglen på samme. Kun når der var marked skete der rigtigt noget.

På hjørnet af Algade og Skt. Peders Stræde lå "Den juelske Stiftelse" fra 1759 oprettet af konventualinde Sophie Hedevig Juel. En fribolig, hvor en enke efter en kgl. Embedsmand, præst eller officer kunne bo. De 2 lindetræer var sammen med lindetræerne foran gæstgivergården Prindsen de sidste rester af de træer, som havde stået på hele Algade.

Prindsens træer forsvandt ved ombygningen 1875, - de "juelske" træer holdt en hel del længere. Naboen justitsråd Christensen fremsatte i 1908 købstilbud, og formaliteterne faldt på plads i 1909. Huset var i så dårlig en stand, at der blev ansøgt om en nedrivningstilladelse. Roskilde Kommune efterkom med glæde anmodningen, da det gav lejlighed til at købe jord, så det smalle stræde kunne blive udvidet. Hvornår præcis huset blev nedrevet ved vi ikke, men det har været efter 1911, hvor det fortsat var beboet.

Da huset blev revet ned, blev der fundet en stentrappe. Der blev fremsat den teori, at den skulle stamme fra dronning Dorotheas gård, der skulle have ligget i området. I 1924 blev den nuværende ejendom på hjørnet bygget, efter også naboejendommen var blevet revet ned, og her blev der indrettet butikker, beboelse og en biograf.

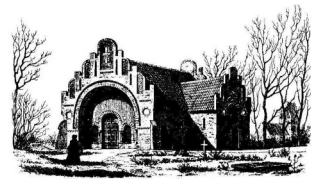

ROESKILDE

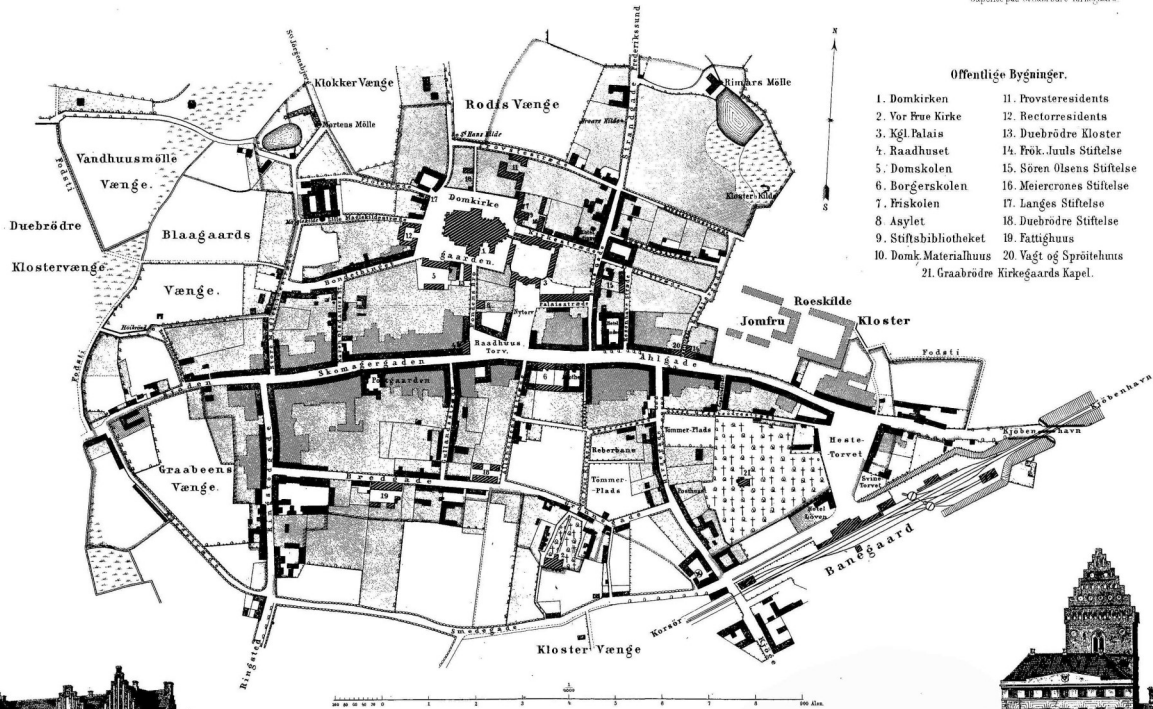
1859.

Stiftsbiblioteket

Capellet paa Graabrødre Kirkegaard

Offentlige Bygninger.

1. Domkirken
2. Vor Frue Kirke
3. Kgl. Palais
4. Raadhuset
5. Domsolen
6. Borgerskolen
7. Friskolen
8. Asylet
9. Stiftsbiblioteket
10. Doms Materialhuus
11. Provsteresidents
12. Rectorresidents
13. Duebrødre Kloster
14. Frøk. Juuls Stifelse
15. Søren Olsens Stifelse
16. Meiercrones Stifelse
17. Langes Stifelse
18. Duebrødre Stifelse
19. Fattighuus
20. Vagt og Sprøitehuus
21. Graabrødre Kirkegaards Kapel.

Det adelige Jomfrukloster.

Raadhuset og St. Laurentii Taarn.

I 1484 nævnes Snæversti i forbindelse med salget af et grundmuret hus. I 1515 er der tale om salget af et stykke jord, liggende op til Snæversti stræde. Det var Skt. Agnes Kloster, der solgte en grund, hvor der havde ligget en badstue, som havde tilhørt klosteret.

Det fortælles, at Snæversti var så smalt, at en mand, som engang kom ridende igennem strædet fra Læderstræde mod Algade, sad fast. Strædet var i 1800-tallet under 1 meter bredt, og midt i det gik en dyb rendesten. Når man gik i strædet, var det med et ben på hver side af rendestenen. Det var ikke den ildelugtende affære, som man umiddelbart skulle tro, for fra Domapoteket, Algade 8 kom vand parfumeret af forskellige droger, som duftede dejligt, og fra farveriet i Algade nr.10 kom der vand, som var indigo blå. Denne farve satte sig fast i bunden af rendestenen, så det var den smukkeste og bedst "duftende" rendesten i hele byen.

I 1894 blev Algade 8 bygget om, og strædet blev derved udvidet, det samme skete igen, da Algade 10 byggede om, så strædet på det nærmeste blev mere end dobbelt så bredt.

I 1996 udvidede Algade 10 udstillingsvinduerne - derved fik Snæversti på et lille stykke lidt af sit gamle snævre præg tilbage.

I april 2013 var en gennemgribende nystandsættelse af strædet afsluttet. Derved blev ikke alene Snæversti's historie fortalt, men den blev et fotogalleri, som viste, hvordan Roskilde tog sig ud omkring 1900.

Det antages i dag, at Snæversti i middelalderen har været alt andet end snæver, men derimod en bred ceremonivej, for den ligger lige overfor Roskildes gamle indfaldsvej fra nord: Skt. Ols Gade. Den vej kom der talrige pilgrimme for at besøge den lokale helgeninde Margrethe af Højelses grav, som var i højkoret i Vor Frue Kirke. For at erindre om denne vej, er der lagt mørke sten i en linje over Algade fra Skt. Ols Gades udmunding til Snæversti.

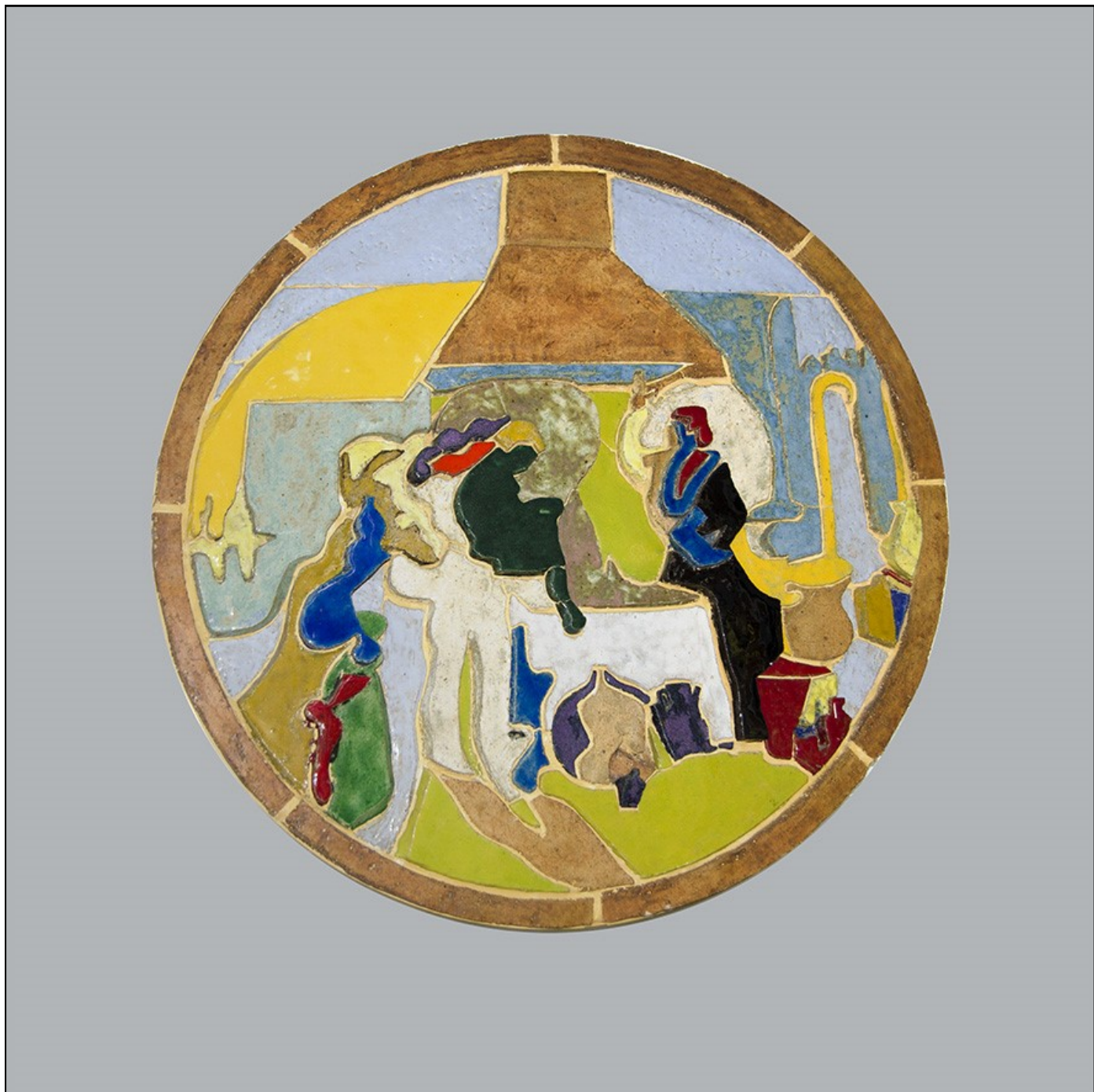

Alle i Roskilde vidste fra 1650, at byens apotek lå på Algade. Meget få kendte den nøjagtige adresse: Algade 8. Det var et flot hus, men med ombygningen i 1889 -99 forestået af arkitekt Mørk - Hansen blev apoteket et stateligt hus, som heldigvis har bevaret sit udseende både ud mod Algade, men også fra gårdsiden, hvor indgangen til apotekerens lejlighed på 1. sal går ad en flot vindeltrappe i trappetårnet. Gården med et store træ i midten er også bevaret ligesom haven ud mod Læderstræde og ejendommen giver dermed indblik i, hvordan de store gårde på denne del af Algade har taget sig ud.

Foto 2012

Den 12. juli 1833 blev apoteker C.A. Jørgensen fuglekonge, derfor skulle han aflevere en malet skive til Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab.

Som motiv valgt han at få gengivet Domapotekets laboratorium, hvor alle apotekets lægemidler både i fast og flydende form blev fremstillet. På skiven ses apotekeren selv i slåbrok med en kolbe og en medhjælper, som hælder noget flydende på en flaske. De står ved et muret arbejdssted med udluftning over. I forgrunden kommer en lille pige med en kurv urter, som skal bruges i fremstillingen af lægemidler.

Med udgangspunkt i denne skive lavede en engelsk keramiker et fad hos Kähler i Næstved til minde om byens ældste apotek, som fra 1650 og til 1898 var Roskildes eneste.

Algade 8 blev apotek i 1650. Billedet viser ejendommen efter en ombygning 1867 – 68. Apotekeren havde ret til at holde herberg og gæstgiveri for rejsende. Han har nok ikke været glad for indkvarteringen af de svenske forhandlere, som boede her, mens Roskildefreden 1658 blev forhandlet. Omkring 1820 findes en oplysning om Roskilde: "Et egentligt sygehus findes ikke, men et godt apotek". Domapoteket havde Roskilde bedste vinkælder og fungerede i en periode som byens vinhandel.

Roskilde havde i 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet mange værtshuse, men de var af en sådan beskaffenhed, at en dame ikke kunne vise sig på dem. Derimod var der ingen, som rynkede på næsen, hvis en mand bød sine kone på et glas vin i Domapoteket.

Ved branden i 1731 slog vinden om, så kun bagbygningerne blev flammens bytte.

Algade 10 var oprindelig en vognmandsgård, der ligesom 5 af Algades 8 ejendomme på gadens sydside fra Allehelgensgade til Hersegade gik fra Algade til Læderstræde. Legatstifterne Bertel Hansen og hans kone boede her.

Da frk. Hancke begyndte at handle med viktualievarer, det vil sige kogte og stegte ting, blev byens husmødre forfærdede - at kunne købe færdiglavet mad var endnu ukendt i 1860'erne. Når en af byens restauranter i 1870'erne lavede forløren skildpadde ud af huset, blev det annonceret i avisen, så man kunne holde sig til.

Over Snæversti ses skiltet til Roskildes kommunale badeanstalt, hvis bygning stadigvæk ligger på hjørnet af Læderstræde og Frue Kirkestræde.

H. P. Nielsen

1. generation

1906

Hans Peter Nielsen flyttede til Roskilde i 1906, hvor han købte Johs. Biglers isenkrambutik på hjørnet af Algade og Sct. Ølsgade og gav den navnet H. P. Nielsen.

Hans Peter Nielsen
(1879-1930)

2. generation

Svend Nielsen
(1908-1992)

2. generation

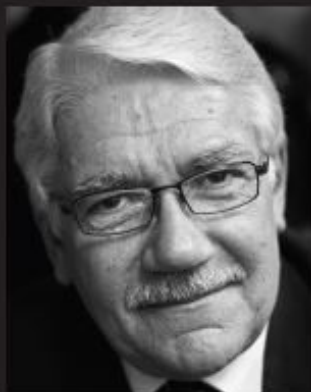
Knud Nielsen
(1912-1996)

3. generation

H. P. Nielsen
(Født 1942)

3. generation

Poul Nielsen
(Født 1949)

4. generation

Henrik Peter Reisby Nielsen
(Født 1971)

2008

I 2006 kåres butikken til verdens mest innovative butik.

Butikken blev solgt i 2008 til kapitalfonden Capidea.

I 1906 overtog H.P. Nielsen isenkramforretningen på hjørnet af Skt. Ols Gade og Algade og dermed var et isenkramdynasti grundlagt. Det er Hans Peter Nielsen, som står udenfor sin butik og i døråbningen sidder Svend født 1908 foran Poul født 1910. Årene gik, og butikken blev for lille, men det var der taget højde for, da Algade 10 blev købt i 1919. Da tiden var inde, blev den gamle gård revet ned og forretningen flyttede i november 1966 ind i en nyopført ejendom.

Den 5. maj 1908 begyndte nedrivningen af husene, som igennem årene havde adskilt Rådhuset og Nytorv fra hinanden. Lige før nedrivningen tog fotograf A.P. J. Carolsfeld – Krause' dette billede. I forgrunden ligger boghandler Bruuns gule jagthund Hertha. Den kom hver dag for at lægge sig på det samme sted midt på kørebanen ud for udkørslen fra Allehelgensgade. Der lå den og nød sin middagslur og flød ud i sit alt for store skind. Hertha var kendt af alle. Selvfølgelig kørte vognene udenom hunden, så den kunne sove i fred.

Rådhuset til venstre i billedet blev skabt efter nedrivningen af Skt. Laurentii Kirke i 1531. Roskilde Palæ stod færdigt i 1736 og gaden op mod det skiftede navn fra Bispegårdsstræde til Palæstræde. I 1832 skiftede gaden navn til Nygade og 3 år efter medførte en udvidelse, at gaden nu blev det et stort torv ved navn: Nytorv.

Selvom husene var blevet revet ned, så blev området ikke til et stort torv. Der var stadigvæk et Rådhuset og et Nytorv. I 1921 skiftede Nytorv navn til Stændertorvet for at erindre om de Stænderforsamlinger, der var på Roskilde Palæ fra 1835 – 1848.

Først i juli 1956 vedtog Roskildes byråd, at hele torvet skulle hedde: Stændertorvet.

I 1850 kom ejendommen på hjørnet af Algade og Nytorv på familien Bangs hænder.

Tobaksspinder Frederik Ferdinand Bernadotte Bang grundlagde her sin forretning med fremstilling af cigarer og ikke mindst af skråtobak og snus. Tobaksarbejderne rullede skrå på lange arbejdsborde og der bredte sig en balsamisk, krydret skråduft over hele torvet. Nogen gang blev der også fløjtet nede i kælderens. Det var drengene, der arbejdede med ingredienserne til skrå, som fik besked på at fløjte, for svesker indgik i fremstilling og skulle gerne ende i skråen og ikke i drengenes maver.

"Bangs Hjørne" var kendt af alle i byen. For at få mere plads byggede Frederik Bang i 1853 huset i renæssancestil.

I 1928 købte Roskilde Landbobank "Bangs Hjørne". Det blev nedrevet 1930 for at gøre plads til den nuværende bygning fra 1931.

Initiativ: Michael Gundersen Roskilde
Idé & Layout: Steffen Hansen Roskilde
Historisk konsulent: Lokal historiker Lotte Fang Roskilde
Kunstnerisk konsulent: Aleksander Kosmala Roskilde

FLUXSUS
Creativeartsolutions

Mange gode kræfter var involveret i renoveringen og udsmykningen af Snæversti 2012/2013

Blandt disse er ovennævnte, hvis navne indgår i "billedfrisen", men tilføjes kan Roskilde Kommune, Lokalhistorisk Arkiv, Vejlaugget Gågaderne, ejerne af Snæversti's naboejendomme - efterkommerne af apoteker Ingvorsen samt brødrene Hans Peter og Poul Nielsen, og så naturligvis de involverede håndværkere og teknikere samt kunstneren Poul Janus Ipsen.

Med enkelte undtagelser er billederne taget af fotografen Kristian Hude omkring år 1900, og de originale værker indgår i samlingerne på Lokalhistorisk Arkiv, og de er tilgængelige på <http://rosa.roskildebib.dk/CalmView/> - eller indgang via bibliotekets forside www.roskildebib.dk - lokalhistorie.